

Irakasgaiaren izena	Kodea	Ikasturtea
Adierazpen Plastikoaren Garapena eta bere Didaktika	151321	2025-2026
Titulazioa	Maila	Sehilekoa
Haur Hezkuntzan Gradua	3.	2.
Irakasgai mota	ECTS Kredituak	Hizkuntza
Oinarrizko formakuntza	6	Euskara
Irakaslea(k)		
Pello Ulazia Ibarzabal		

Justifikazioa

Adierazpen Plastikoaren Garapena eta bere Didaktika ikasgaiak Haur Hezkuntzan Plastikaren Adierazpenaren eremuan aritu ahal izateko oinarri metodologiko zein kontzeptualaren ekarpena egiten du.

Artearen balio nagusiak eta honek hezkuntzan duen garrantzia identifikatzen laguntzen du, etorkizunean profesional izango direnak sentibilizatuz eta, aldi berean, gaur egun testuinguru anitzetan ematen diren adierazpen artistikoekiko interesa sustatuz.

Hizkuntza Plastikoari dagozkion oinarrizko elementuen ezaugarriak ezagutzeko aukera emango du, eta baita komunikazio eta adierazpenean hizkuntza mota honek duen erabilera ere. Horrela, jasotze, ulermen eta balioztatzeko gaitasunak eta baliabide plastikoen bitartez adierazpen, sormen zein komunikazio gaitasunak garatzea du helburu ikasgai honek.

Aurrebaldintzak

Ikasgai hau egin ahal izateko alde aurreko baldintzarik ez dago.

Gaitasunak

Gaitasun orokorrak

- **GO1-PENTSAMENDU KRITIKOA- 2. Maila:** Bakoitzaren zein besteen iritzien koherentzia aztertu, eta hauen inplikazio pertsonal zein sozialak balioztatu.

Berariazko gaitasunak

- **GE1:** Arteak norbanakakoaren formakuntzan zein formakuntza kultural eta sozialean egiten duen ekarpena identifikatu, eta hezkuntza estetikoak eskaintzen dituen ezagutza zein esperientziak balioztatu, bai gure eguneroko testuingurua aztertzeko eta baita adierazpen kultural zein artistikoak kritikoki balioztatu zein gozatzeko ere.
- **GE2:** Adierazpen artistiko anitzak modu kritikoa eta taldean aztertu, hauek txertatuta dauden testuinguru sozio-kulturala aintzat izanik. Sormen plastikoko prozesu artistikoetan parte hartu teknika zein baliabide sortzaile zein komunikatiboak erabiliz.
- **GE3:** Haur Hezkuntzako ikasleen eboluzio une bakoitzari dagozkion garapen mailak zehaztu, eremu grafiko zein plastikoa.



Garapen Jasangarrirako Helburuen eta Laudato si' Helburuen presentzia ikasgaiak



Genero-berdintasuna | Generoen arteko berdintasuna lortzea, eta emakume eta neskatu guztiak ahaldundzea (KOG).

- Genero, genero-berdintasun eta generoagatiko diskriminazio kontzeptuak ezagutu, generoarekin lotuta dauden diskriminazioak, indarkeriak eta desberdintasunak hartzen dituzten askotariko formak bezala (esate baterako, nola Artearen Historia gizonezkoek ezarritako istorio bat izan den, non emakumeei arte ikasketak burutzea ukatu zaien; emakumeen artelanak gizonezkoen sinadurarekin plazaratu izan diren edo emakumeen artelanak izateagatik itzalperatuak eta baztertuak izan diren), eta genero-berdintasunik ezaren egungo arrazoiak eta arrazoi historikoak ulertu.
- Genero-berdintasuna eta genero aniztasunaren errealitatea ulertu (Adierazpen Plastikoak eskaintzen dituen bide estetikoak ezagutu eta bide hezitzaile hauek pertsonen subjektibotasunaren garapenerako daukaten ahalmena ezagutu). Jendartea (gizartea) pertsona ezberdinek osatzen dugula kusi eta aniztasuna (gure irudian, adierazpenetan, formetan...) aberastasuna dela ulertu.



Lurreko ekosistemen erabilera iraunkorra babestea, berrezartzea eta sustatzea, basoak iraunkortasunez kudeatzea, desertifikazioari aurka egitea eta lurren degradazioa eta biodibertsitate-galera geldiaraztea (KOG).

Biodibertsitateak dituen askotariko mehatxuez (habitaten galera, baso-soiltzea, zatiketa, gehiegizko ustiapena) eta mehatxu horiek tokiko biodibertsitatearekin lot ditzakeela jabetu (Artearen Historiatik pertsonen eta ingurumenaren harremanak nola jorratu diren ikusi: *Land Art*-aren ikuspuntu sentiberak edo antropozentrikoak, artisten esku-hartze estetiko-politikoak

ingurumenean, naturarekin erlazionatzen gaituen jarduera plastikoak...), eta nola Heziketa Estetikoaren bitartez kontzientzia ekologikoa garatu daitekela ulertu.



Hiri eta komunitate iraunkorrak | Hiriak eta giza kokaguneak inklusiboak, seguruak, sendoak eta iraunkorrak izatea lortzea (KOG).

Gizakiaren oinarritzko behar fisiko, sozial eta psikologikoak ulertu, eta bere kokagune fisikoetan (hirian, hiri-ingurunean eta landa guneeetan) behar horiek arte munduak nola jorratu dituen ikusi, eztabaidarako eta hausnarketarako parada eskainiz. Antolakuntza territoriala sistema iraunkor batekin lotu eta jasotako ondare kulturala errespetatu.

Edukiak

1. UNITATEA - HEZKUNTZA ESTETIKOAREN HELBURU ETA METODOAK (teoria, zeharkako lanketa)

Errealitatearen ezagutza sentsiblea eta sentimendu estetikoaren formakuntza. Esperientzia estetikoak, gustua, eta jarrera, jokabide eta ohitura estetikoak. Ikusle gisa eta adierazpen plastikoaren sortzaile gisa, Hezkuntza Estetikoak duen garrantzia eta balioa artea balioztatze gaitasuna garatzeko.

2. UNITATEA – ARTEA HIZKUNTZA GISA (teoria)

Ikus-mezuak. Artearen errepresentazio gisa eta adierazpen gisa. Arte Hizkuntza Hezkuntza Sistemaren eta Irakaslearen rola. Artearen Historian Mugimenduak eta tendentziak. Artea eta Emakumea, narratiba berriak. Artearen Historia (des)eraikitzen. Artearen sen etikoa eta pentsamendu Kritikoa. Artelanaren irakurketa eta interpretazioa egiteko ikus/jasotze estrategiak eta irizpideak.

3. UNITATEA - LEHEN HEZKUNTZARA BIDERATUTAKO JARDUERA PLASTIKO ESPERIMENTALAK

3.1. Naturako materialak:

BUZTIN LANA eta MAKILA. Fisikotasunaren garrantzia zentzumenen garapenean. Buztinaren plastizitate eta materialtasunaren lanketa.

- . Materia, forma eta egitura
- . Elementuaren ezaugarriak, ehundura eta kromatismoa
- . Hezkuntza testuinguruaren justifikazioa

3.2. Gelako materialak (tenperak, argizariak, rotulkiak, klarionak...):

METODOLOGIA ESPERIMENTALAK. Esperimentazioan eta aurkikuntzan oinarritutako jarduerak:

- . Ximurdura I / Ximurdura II
- . Mugimendu kromatikoa / Esgrafiadoa
- . Geometria kromatikoa / Klarionak
- . Collagea I / Collagea II

4. UMEAREN “GARAPEN” GRAFIKOA ETA PROPOSAMEN PLASTIKO ALTERNATIBOAK

GARAPEN GRAFIKOAREN FASEAK (teoria):

Zirriborroa, Irudikatzearen hasiera eta Eskema aurreko etapa.
Etapa Eskematikoa: marrazkien ezaugarriak. Kolorearen esanahia. Espazioaren antolakuntza. Marrazkiak garapenaren adierazgarri.
Sormen krisia, estereotipoa eta barne eredu.
Errealismo objetiboa eta Arrazonamenduaren etapa.

TALDE LANA (teoriko-praktikoa):

HH eta LHko MARRAZKIEN ANALISIA
PROPOSAMEN PLASTIKO ESPERIMENTALA

Ikas-irakaskuntza estrategiak

Estrategia anitzez baliatuko da ikasgai hau:

Behaketa erreflexiboa egitera bideratutako jarduerak.
Kontzeptualizaziora bideratutako jarduerak.
Lanketa teorikoa praktikarekin lotzera bideratuta dauden esperimentazio jarduerak aktiboak.
Ebaluazio jarduerak.

Ikasgaiari dagozkion 6 ECTSak aintzat izanik, ikasgaiak ezarrita dituen helburuak lortu ahal izateko eta prozesuaren jarraipen egokia egin ahal izateko 150 orduko dedikazioa izango du. Ordu hauek era honetan banatuko dira:

Ikasgelan lan presentziala: 64,30 ordu
Irakaslearen azalpena: 23 ordu
Jarduera praktikoa: 40 ordu
Azterketa: 1,30 ordu
Ikasgela kanpoko lana: 58,30 ordu
Dokumentazioaren irakurketa eta analisia.
Haur Hezkuntzako gelan esku-hartzea: 10 ordu
Azterketaren prestaketa: 8,30 ordu

Ebaluazioa

Ebaluazioa ondorengo irizpideetan oinarrituko da:

- Oinarrizko gaitasunak (%10). Ebaluazio jarraia izango du, Ikasketaren prozesua jasotzen duen Egunerokoaren bitartez.
Gaitasun espezifikoak (%90):
GE1: %15
GE2: %45
GE3: %30
- Ikasgaia gainditu ahal izateko 10etik 5eko kalifikazio minimoa beharrezkoa izango da eremu bakoitzean.
- Ez ohiko deialdian ohikoan gainditu ez dituen frogak soilik egin beharko ditu ikasleak.
- **Adimen artifizialaren erabilera:**
Ez dago baimenduta adimen artifizialeko tresnak (AA) edo horien bidez sortutako edukiak erabiltzea.
Ezin da lan akademikorik kopiatu, plagiatu edo sortu Adimen Artifizialeko tresna baten bidez. Horrelako iruzurrezko praktikak egitea falta astuntzat hartuko da, Ikasleen Araudiaren 75. artikulua arabera, (Deustuko Unibertsitateko Aldizkari Ofiziala, 81. zk., 2023ko ekaina).

Dokumentazioa

- AAVV, (2001). La Educación Visual y Plástica hoy. Graó.
- ACASO, (2000), "Simbolización, expresión y creatividad: tres propuestas sobre la necesidad de desarrollar la expresión plástica infantil". Arte, Individuo y Sociedad. Servicio de Publicaciones U.C.M.
- AGIRRE, I. (2005). Teorías y prácticas de la Educación Artística. Ideas para una revisión pragmática de la experiencia estética. Barcelona. Octaedro..
- ALBELDA, J., SABORIT, J. (1997). La construcción de la naturaleza. Generalitat Valenciana.
- ALCAIDE, Carmen. (2003). Expresión Plástica y Visual para educadores. Madrid. Publicaciones ICCE.
- ARNHEIM, R. (1993) Consideraciones sobre la educación Artística, Paidós, Barcelona.
- ARNHEIM, R.: (1999) Artes y percepción visual, Alianza
- BELVER, M.H., ACASO, M., MERODIO, I., (2005). Arte Infantil y cultura visualVisual. Madrid. Ediciones Eneida.
- EISNER, Elliot W.(2004). El arte y la creación de la mente. Barcelona. Paidós.
- EISNER, Elliot W.(1995). Educar la visión artística. Barcelona. Paidós.
- FONTAL MERILLAS, Olaia, (2015) Didáctica de las Artes Visuales en la infancia. Ed. Paraninfo
- FONTAL MERILLAS, Olaia, (2015) Educación de las Artes Visuales y Plásticas en Educación Primaria. Ed. Paraninfo.
- GARCIA DEL MORAL, A. (2015). La enseñanza de la Expresión Plástica Infantil en las escuelas de magisterio. Universidad de Sevilla.
- GARNER, H.(1994). Educación artística y desarrollo humano. Barcelona. Paidós Educador
- GUATTARI, Felix. (2000). Las tres ecologías. Pre-textos.
- GÓMEZ, Blanca (coord.). (2010). Ideas que invitan a crear. Valencia. Brief Ediciones S.L.
- HENRY, Michael. (2008). Ver lo invisible. Madrid. Siruela.
- HERNANDEZ, Manuel.(2000). Educación Artística y Arte Infantil. Ed. Fundamentos.
- KELLOG, R. (1979). Análisis de la expresión plástica en preescolar. Cincel. Madrid.
- LOWENFELD, Víctor. (1985). Desarrollo de la capacidad creadora. Buenos aires. Kapeluz.
- MARÍN, VIADEL, R. (2003). Didáctica de la Educación Artística. Madrid. Pearson Educación.
- MARINA, José Antonio. (2013). El aprendizaje de la creatividad. Barcelona. Editorial Ariel
- MARINA, José Antonio. (2013). Los secretos de la motivación. Barcelona.
- MARTÍNEZ, Luisa y GUTIÉRREZ Rosario. (2002). Las Artes Plásticas y su función en la Escuela. Málaga. Ediciones Aljibe.
- RANCIERE, Jacques. (2011). El destino de las imágenes. Madrid. Editorial Polítópías.
- READ, Herbert. (1977). Educación por el arte. Buenos Aires. Paidós.
- ROBINSON, Ken. (2015). Escuelas Creativas. Grijalbo.
- RODRIGUEZ, Antonio. (2010). Evolución del dibujo en la infancia. Sevilla. Wanceulen Editorial S.L.
- ROLDAN, Joaquin. (2012). Metodologías Artísticas de Investigación. Málaga. Ediciones Aljibe, S.L.
- SAURA, Ángeles. (2011). Innovación educativa con TIC en Educación Artística, Plástica y Visual Sevilla. Editorial MAD,S.L.
- STERN, Arno. (2008). Del dibujo infantil a la semiología de la expresión. Valencia. Carena editors, s.l.
- TANIZAKI, Junichiro. (1994). El elogio de la sombra. Madrid. Siruela.
- VIRILIO, Paul. (2005). El ciber mundo o la política de lo peor. Cátedra.
- ALDIZKARIAK
- AAVV (2007): "Viaje por el Arte. Aprendiendo a mirar". Cuadernos de pedagogía, 371.

- AAVV (2002): "Educación Artística. Nuevas miradas (Dossier)". Cuadernos de Pedagogía, 312 (47-76).
- AGUIRRE, I. (1997): "Adierazpen plastikotik hezkuntza plastikora". Hik Hasi, 22 (38-39).
- AGUIRRE, I. (1997): "Marrazki librea benetan librea". Hik hasi, 9 (9-14).
- ARAÑO, J. C. (1993): "La nueva educación artística significativa: defendiendo la educación artística en un momento de cambio". Arte, Individuo y sociedad, 5 (11-20).
- FREEDMAN, K. (2001): "Enseñando Cultura Visual: Educación artística y la formación de identidad". Boletín de Educación de las Artes Visuales, 15.
- HERNÁNDEZ, F. (2001): "Repensar la Educación de las Artes Visuales desde los estudios de Cultura Visual". Boletín de Educación de las Artes Visuales, 15.
- HERNÁNDEZ, F. (1995): "El diseño curricular de educación visual y plástica". Revista interuniversitaria de formación del profesorado, 24 (21-37).
- HERNÁNDEZ, F., BARRAGAN, J. M. (1991): "La autobiografía en la formación de los profesores de Educación Artística". Arte Individuo y sociedad, 4 (95-102).
- WOODLIN, P. (1997): "El museo de arte en el curriculum escolar". Arte individuo y sociedad, 9 (80-88).
- ZORNOZA, J. (1996). "Aportaciones desde la plástica a la interpretación del dibujo infantil". Revista interuniversitaria de formación del profesorado, 27 (207-216).
- WEB HELBIDEAK
- ARTELEKU, Arte eta pentsamendu garaikideko webgunea: <http://www.arteleku.net/>
- MUPAI, Museo Pedagógico de Arte Infantil (Madrid): <http://mupai.wordpress.com/>